

ศิลปะการเล่าเรื่องด้วยภาพถ่ายแบบพรรณนา*

วาริ ฉัตรอุดมผล¹

บทคัดย่อ

บทความนี้สรุปจากงานวิจัยเชิงสร้างสรรค์เรื่อง *การถ่ายภาพเล่าเรื่องแบบ Tableau Staged Photography* ซึ่งเป็นการศึกษาวิจัยแบบ “สร้างสรรค์ศิลปะ-วิจัย” (practice-based research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางในการสร้างสรรค์และเทคนิคการเล่าเรื่องของ “ภาพถ่ายพรรณนา” หรือ “Tableau Staged Photography” และนำองค์ความรู้ที่ได้มาปรับใช้ในการทดลองสร้างสรรค์ผลงานภาพถ่ายเล่าเรื่องชุด *THE SHOW* เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้จากกระบวนการศึกษาและสร้างสรรค์ไปพัฒนาองค์ความรู้ในสาขาศิลปะการถ่ายภาพและศิลปะการสื่อสารด้วยภาพ (visual communication arts)

การศึกษาวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ ด้านการวิจัยและด้านการพัฒนา (research and development) โดยศึกษาผ่านองค์ความรู้ด้านการจัดวางองค์ประกอบทางทัศนศิลป์ การสร้างภาษาภาพในศิลปะภาพยนตร์ ศิลปะการละคร ศิลปะภาพถ่าย และการทดลองปฏิบัติซึ่งมีขอบเขตการวิจัยเกี่ยวข้องกับกระบวนการและเทคนิคการสร้างภาษาภาพในผลงานแบบ Tableau Staged Photography มีลำดับขั้นตอนในการศึกษาดังต่อไปนี้

ด้านที่ 1 ศึกษาวิจัย ที่มา ความสำคัญ รูปแบบ และวิธีการในการสื่อสารของศิลปะการถ่ายภาพเล่าเรื่องแบบพรรณนา (Tableau Staged Photography) จากข้อมูลทางประวัติศาสตร์และตัวอย่างผลงานของศิลปินที่มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในวงการศิลปะร่วมสมัยระดับโลก

* หมายเหตุ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยสร้างสรรค์เรื่อง *การถ่ายภาพเล่าเรื่องแบบ Tableau Staged Photography* โดยได้รับทุนสนับสนุนจากคณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559.

¹ อาจารย์ประจำกลุ่มวิชาภาพยนตร์และภาพถ่าย คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ด้านที่ 2 ศึกษาวิจัยแบบ visual practice หรือการทดลองปฏิบัติ สร้างสรรค์ผลงานภาพถ่ายเล่าเรื่องชุด *THE SHOW* โดยนำองค์ความรู้ที่ประมวลได้จากการวิจัยในขั้นแรกมาปรับใช้เป็นแนวทางการพัฒนาแนวคิดและรูปแบบของผลงานภาพถ่ายชุด *THE SHOW*

ผลการศึกษาจากการวิจัยข้อมูลและพัฒนาผลงานภาพถ่ายชุด *THE SHOW* พบว่า ภาพถ่ายเล่าเรื่องแบบพรรณนา (Tableau Staged Photography) ใช้วิธีการสื่อสารที่เกิดจากการผสมผสานองค์ความรู้ที่มีความเป็นสหวิทยาการจากทัศนศิลป์หลายแขนง เช่น ศิลปะการละครเวที ศิลปะการสร้างภาษาภาพในภาพยนตร์ ศิลปะแขนงจิตรกรรม และศิลปะการถ่ายภาพ มีวิธีการสื่อสารที่เน้นการเล่าเรื่องผ่าน “การแสดง” คล้ายละครนิ่ง (theatrical-like) มีพัฒนาการด้านรูปแบบการสร้างสรรค์ที่หลากหลาย เน้นการสร้างภาพในจินตนาการอย่างเหนือจริงผ่านการ “จัดสร้าง” (construct) ภายในฉากหรือสถานที่ซึ่งดูคุ้นเคยแต่สร้างความรู้สึกที่แปลกประหลาดด้วยการใช้แสงและบรรยากาศ เน้นการถ่ายทอดความหมายผ่านภาพที่มีองค์ประกอบมากมาย เช่น ตัวละคร ฉาก อุปกรณ์ประกอบฉาก ให้ความสำคัญกับรายละเอียดทั้งหมดซึ่งทำหน้าที่เป็น “สัญลักษณ์” ที่ผ่านการศึกษาและจัดวางไว้อย่างระมัดระวังภายในกรอบภาพเพื่อสร้างความหมาย ผลงานที่สร้างสรรค์ในยุคศิลปะภาพถ่ายร่วมสมัยนิยมใช้สัญลักษณ์ที่ซ่อนนัยในการตีความ มีแนวคิดที่วิพากษ์ วิจารณ์ หรือตั้งคำถามกับปรากฏการณ์ในสังคม และนิยมนำเสนอผ่านชิ้นงานขนาดใหญ่เพื่อวางผู้ชมให้ตกอยู่ในฐานะผู้เฝ้ามอง (voyeur) เชื่อเชิญให้ “อ่านภาพ” ค้นหารายละเอียด ประกอบสร้างความหมาย และตีความ ผ่านสัญลักษณ์ที่มากกว่าการบอกเล่า หากทั้งพื้นที่บางส่วนไว้ให้ “ผู้อ่าน” พิจารณาตามแต่วิจารณญาณของตนเอง

Abstract

A Creative Research on Tableau Staged Narrative Photography is a practice-based research which knowledge is gained from the practice itself and its outcomes. Its aim is to study how to create a narrative using “Tableau Staged Photography”, an approach which focuses on artistic process of creating photographic art and storytelling. The study

is related to theoretical and practical knowledge in the artistic processes of creating a visual form by exploring how visual art, film, performing art, and photography share their ideas in making visual language. The study aims to contribute to new knowledge on storytelling in Photographic Art and Visual Communication Arts.

The study is divided into two parts. The first part is a research on how Tableau Staged Photography is created through the study of its history and renowned works by contemporary artists who create narrative scenes in a tableau style captured as photographs. The second part is employing thinking frameworks which are developed through the knowledge gained from the first part of the research to create a Tableau Staged Photography project called *THE SHOW* and evaluating of the outcomes.

Results of the study show that Tableau Staged Photography creates similar storytelling as a theater. A narrative is created through photographs that capture staged or artificially constructed scenes made only for photography. Its tone is often surreal, enigmatic, and emotionally detached, intended to be poetic and subjective. The approach to storytelling in this form is divergent in both scale and the extent to which narrative elements are assembled, created, or directed. The narration which emphasizes on constructed tableaux are often produced for the wall, similar to how fine arts tells a story through paintings. Images are usually printed in a very large size for display in order to position viewers as voyeurs. They also offer spectators a confrontational experience with the expansive scene in an impressive amount of details that hints at a narrative but ensuring that the story remains oblique or ambiguous.

คำสำคัญ: ภาพถ่ายพรณนา (Tableau Staged Photography) ตาโบลีวองต์ (Tableau-vivant) สัญศาสตร์